

Nr. 55
Din 31 martie 2021

Domnului Petru BURDUJA,
Președinte al Comisiei Parlamentare economie, buget și finanțe

Domnului Alexandru OLEINIC,
Deputat în Parlamentul RM

**Copie: Agenția Națională pentru Reglementare
în Energetică a Republicii Moldova**

Ref: *Poziția companiilor petroliere - membre ale Asociației Investitorilor Străini (în continuare „companii petroliere”) referitor la inițiativa legislativă nr. 17/2020 a dlui OLEINIC (proiectul de lege privind modificarea Legii nr.461/2001 privind piața produselor petroliere (în continuare "Legea 461/2001")), votată în prima lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova din data de 18 martie 2021.*

Stimate Domnule BURDUJA,
Stimate Domnule OLEINIC,

Companiile petroliere - membre ale Asociației Investitorilor Străini (FIA Moldova) Vă salută și exprimă înaltele sale considerațiuni.

Prin prezenta adresare, companiile petroliere își exprimă poziția argumentată în legătura cu inițiativa legislativă nr. 17/2020 (proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.461/2001 (în continuare "**Proiectul**"))¹ și, totodată, solicită respectuos să fim invitați la toate (fără excepție) consultările publice, grupurile de lucru și ședințele tehnice, cu privire la implementarea Proiectului.

În mod concret, ținem să invocăm următoarele argumente, de fapt și de drept, privitor la inoportunitatea implementării Proiectului:

- I. Proiectul nu include toți factorii decisivi pentru formarea unui preț adecvat la produsele petroliere principale (în continuare "PPP") și gazul petrolier lichefiat (în continuare "GPL").**

Proiectul reintroduce conceptul plafonării prețurilor pentru PPP și GPL. Adică, prevederile cadrului legal aplicabil până la intrarea în vigoare a Legii 302/2018.

În contextul celor relatate în Proiect, companiile petroliere țin să sublinieze că Proiectul nu reflectă toți factorii care în mod practic ar trebui să determine prețul de vânzare cu amănuntul a PPP și GPL. În mod concret, constatăm lipsa următoarelor reglementări esențiale:

¹ consultat pe:

<http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/4871/language/ro-RO/Default.aspx>

(i) Proiectul nu conține vreun coeficient (rată) de multiplicare pentru motorine de calitate tip Euro-5 (cu un procent de *filtrabilitate* mai mare, de asemenea *aditivată*, conform SM EN 590), producerea căreia prevede costuri mai ridicate decât pentru motorine listate în p.3 din Proiect.

Cu titlu subsidiar, ținem să menționăm că potrivit HG 1116/2002 și 476/2002, motorine >10ppm, și benzine >10ppm, indicate în Proiect, nu sunt eligibile introducerii pe teritoriul Republicii Moldova, întrucât nu corespund standardelor SM EN 228 și SM EN 590, aplicabile la certificarea obligatorie a calității PPP.

Consecințe: În cazul omiterii acestui coeficient, motorinei de calitate tip Euro-5, îi va fi aplicat coeficientul de multiplicare 1, conform Proiectului. Astfel, companiile petroliere vor fi puse într-un dezavantaj economic, fiind nevoite să vândă un produs mai scump la un preț redus. Prin urmare, companiile petroliere vor fi nevoite să se abțină de la comercializarea motorinei respective, ceea ce într-un final va putea duce la dispariția acestui tip de PPP de pe piața Republicii Moldova.

(ii) Rata de multiplicare de 1.03 pentru benzine cu cifra octanică de minimum 98 nu este una fezabilă, întrucât costurile de achiziție a acestora depășesc semnificativ coeficientul 1.03 propus conform Proiectului. Companiile petroliere propun ca rata respectivă să fie nu mai puțin de 1.06.

Consecințe: A se vedea p.(i) de mai sus.

(iii) Cotația Argus DAF Brest, utilizată în proiectul de lege propus spre aprobare nu poate fi aplicabilă dat fiind faptul că nici un importator din RM nu achiziționează gaze lichefiate (GPL) la prețuri care fac referire la această cotație. Cotația Argus DAF Brest este aplicabilă procurărilor care au loc la hotarul Belorusia/Polonia. Însă cele mai mari importuri de GPL se efectuează din Federația Rusa, Kazahstan și România, respectiv cotațiile care ar putea fi mai relevante pentru stabilirea prețului pentru GPL sunt Argus DAF Ukraine (hotarul de est al Ucrainei) și Argus RBS (România, Bulgaria, Serbia). Cu titlu de exemplu, compania LUKOIL-Moldova utilizează următoarele cotații Platts în contractele sale pentru achiziția gazului lichefiat:

- LPG Gaswire;
- Argus DAF Ukrainian-Romania Border;
- Argus Black Sea;
- Argus RBS.

Mai mult decât atât, în perioada aprilie - septembrie fiecărui an se constată deficit a gazului lichefiat, astfel pentru asigurarea cantităților necesare în RM, acest produs se achiziționează din Federația Rusă, care vinde gazul lichefiat la prețuri fixe, neutilizând cotațiile.

Astfel, pot fi situații când prețul de achiziție a gazului lichefiat poate depăși semnificativ valoarea cotației Argus DAF Brest, prevăzută în proiectul de lege. În asemenea condiții importul acestui produs și comercializarea lui ulterioară cu amănuntul pe piața RM devine ineficientă care poate să aducă la deficit a gazului lichefiat în RM.

În contextul celor expuse mai sus, cu scopul îmbunătățirii cadrului legal de activitate al operatorilor pe piața produselor petroliere a RM, solicităm respectuos eliminarea aplicării cotațiilor la formarea prețurilor la gaze lichefiate.

(iv) Prețurile maxime de comercializare cu amănuntul a PPP nu pot fi determinate separat pentru fiecare lot de produs importat, întrucât companiile petroliere vor fi nevoite să calculeze un preț maxim de fiecare dată, când efectuează orice procedură de import al PPP, indiferent de cantitatea acestuia (i.e. în practică companiile petroliere pot efectua cca o sută de intrări respective, ceea ce este imposibil de implementat în practică).

Mai mult ca atât, metoda de evidență a stocurilor pentru fiecare lot separat, conform Proiectul ar contravine standardului național contabil "Stocuri", întrucât potrivit standardului nominalizat evidența stocurilor de PPP și GPL se efectuează conform metodei costului mediu ponderat, și nu pe loturi distincte.

Consecințe: *În caz de implementare, companiile petroliere vor fi nevoite să diminueze/sisteze activitatea în Republica Moldova. În ceea ce ține de importul PPP (în general), odată ce Proiectul va fi aprobat, importul PPP va scădea considerabil, punând siguranța petrolieră a Republicii Moldova în pericol de insuficiență a PPP.*

(v) Marja comercială (în continuare "MC") conform Proiectului trebuie concretizată. Or, Proiectul prevede că MC include cheltuieli de transportare și asigurare până la teritoriul Republicii Moldova (inclusiv marja rafinării), cheltuieli de manipulare și depozitare, alte cheltuieli aferente vânzării cu amănuntul, precum și profitul.

Consecințe: *În caz de implementare și în cazul în care marja comercială specifică nu acoperă costurile companiilor petroliere, acestea vor fi nevoite să suporte pierderi financiare considerabile, întrucât o parte din cheltuielile suportate în prezent de către companiile petroliere la comercializarea cu amănuntul a PPP și a GPL vor rămâne neacoperite de marja comercială specifică stabilită.*

Reintroducerea marjei comerciale specifice va genera dificultăți în acumularea fondurilor pentru efectuarea investițiilor pentru menținerea stațiilor de alimentare cu combustibil și bazelor petroliere în starea tehnică convenită și sporește riscul de nerecuperare a investițiilor efectuate de către investitorii străini și deci va prejudicia direct activitatea lor în Republica Moldova, încălcând tratatele de promovare și protejare a investițiilor străine, semnate între Guvernul RM și Guvernele altor țări.

Totodată, trebuie de menționat faptul că cotațiile la țiței, cât și cotațiile Platts la produse petroliere pe piețele internaționale sunt influențate de mai mulți factori și au o tendință caracteristică de a crește lent cu scădere ulterioară bruscă. Astfel, datele statistice arată că pentru perioada 1 iunie 2016 – 1 iulie 2018 prețurile la produsele petroliere afișate la benzinării, publicate la fiecare 2 săptămâni de ANRE, au fost majorate de 64 de ori și micșorate de 45 de ori. De reamintit faptul că în anul 2018 când prețurile la produsele petroliere și gazul lichefiat au început să crească, Ministerul Economiei și Infrastructurii a atacat în judecată deciziile Agenției Naționale de Reglementare în Energetică și a „înghețat” pentru o perioadă de 9 luni prețurile de comercializare, astfel lăsând companiile petroliere sub pragul de rentabilitate.

Atragem atenția Dumneavoastră și asupra faptului că marja comercială specifică calculată în 2016 nu conține rezerve de investire și profitabilitate, fapt care nu va permite efectuarea investițiilor capitale și celor necesare pentru menținerea activelor existente în stare corespunzătoare, precum și va afecta negativ posibilitatea întreprinderilor de a păstra stocurile de rezervă pentru asigurarea securității energetice a RM.

- (vi) Proiectul nu include alți indicatori economici ce au o influență majoră asupra prețului de comercializare cu amănuntul a PPP și a GPL și care, în opinia companiilor petroliere, urmează a fi incluși în MC, și anume:
- reduceri comerciale oferite cumpărătorilor de PPP (inclusiv instituțiilor și întreprinderilor de stat în cadrul procedurilor de achiziții publice – bani publici, care, în ultima instanță, sunt economisiți din contul companiile petroliere);
 - prețul stocurilor de PPP păstrat în depozitele petroliere;
 - închiderea periodică a rafinăriilor furnizoare de PPP;
 - creșterea anuală a salariilor și fondurilor de asigurări medicale și sociale de stat (astfel, formarea MC în baza fondurilor de salarizare din anul precedent la stabilirea MC pentru anul curent ar fi economic inechitabilă);
 - problema monopolizării pieței de prestare a serviciilor privind inspectarea PPP;
 - datorii;
 - problema majorării periodice a taxelor locale, conform legislației aplicate.

Consecințe: Pierderile financiare ale companiilor petroliere vor genera creșterea ratei de șomaj (în special în raioanele vulnerabile din această țară); reducerea încasărilor în bugetele de stat și locale, etc.

(vii) Proiectul nu include nici o reglementare în privința aplicării Legii 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile², întrucât potrivit art. 29 (3) din legea nominalizată, toți importatorii de PPP sunt obligați să achiziționeze, anual, de la producătorii locali și/sau din import, în funcție de opțiunea optimă din punct de vedere al costurilor, cantitățile de biocarburanți care urmează să fie utilizați în amestecul produselor petroliere principale, necesare pentru a respecta cotele minime anuale de biocarburanți, stabilite de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

Consecințe: a se vedea p.vi de mai sus.

(viii) Proiectul nu include nici o reglementare în privința aplicării HG 587/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind controlul emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea și din distribuția benzinei de la terminale la stațiile de alimentare cu produse petroliere³, implementarea căreia presupune cheltuieli suplimentare considerabile pentru companiile petroliere.

(ix) Reglementarea pieței de comercializare cu ridicata a produselor petroliere.

Analiza anterioară a practicii de implementare a Legii privind piața produselor petroliere nr. 461 din 30.07.2001 și Hotărârii Guvernului nr. 1116 din 22.08.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la depozitarea și comercializarea cu ridicata, prin sistem automatizat, a produselor petroliere identificate, a arătat despre existența restricțiilor la revînzarea cu ridicata a produselor petroliere pe

² Creează cadrul necesar pentru aplicarea Directivei 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.L 140 din 5 iunie 2009

³ Transpune Directiva 94/63/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 1994 privind controlul emisiilor de compuși organici volatili (COV) rezultați din depozitarea carburanților și din distribuția acestora de la terminale la stațiile de distribuție a carburanților (Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L365 din 31 decembrie 1994), așa cum a fost modificată ultima oară prin Regulamentul (UE) 2019/1243 al Parlamentului european și al Consiliului din 20 iunie 2019

teritoriul RM, deoarece doar importatorii puteau să vîndă cu ridicata produsele petroliere. Carențele existente au fost înlăturate prin Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative nr. 288 din 15.12.2017.

Totodată, necesitatea modificărilor efectuate a reieșit din faptul că întreprinderile mari care activează în domeniul agriculturii și a prelucrării materiei prime agricole deseori cumpără cu ridicata produse petroliere pe piața autohtonă cu scopul de a le transmite ulterior în contul roadei viitoare agricultorilor, pentru plantarea, cultivarea și recoltarea produselor agricole. Astfel, imposibilitatea revînzării cu ridicata a produselor petroliere către consumatorii finali, ducea la majorarea prețului producției agricole și crea impedimente pentru agricultori în desfășurarea activității comerciale.

Menționăm că legislația nu reglementează formarea prețurilor de vînzare cu ridicata a produselor petroliere, iar existența impedimentului la revînzarea cu ridicata a produselor petroliere pe piața internă nu era benefică, creînd imposibilitatea altor entități decît cele importatoare să vîndă cu ridicata produsele petroliere.

Reintroducerea interdicției de revînzare a produselor petroliere cu ridicata va limita posibilitatea operatorilor, care nu au acces la resursele oferite de uzinele de prelucrare a petrolului din regiune, de a alege furnizorul de produse petroliere cu cea mai avantajoasă ofertă. Păstrarea mecanismului actual, concomitent cu creșterea pieței și metodelor de comercializare va permite evitarea apariției deficitului de produse petroliere pe piață, datorită majorării cererii și sporirea mediului concurențial. Anume în acest scop a fost permisă activitatea de revînzare cu ridicată a produselor petroliere, ceia ce corespunde și reflectă realitatea obiectivă de pe piața produselor petroliere.

Astfel, ne exprimăm dezacordul ferm privind excluderea normelor care oferă posibilitatea revînzării cu ridicata a produselor petroliere pe teritoriul RM, fapt care va limita nejustificat libertatea pieței, va duce la diminuarea volumelor de produse petroliere vîndute cu ridicata și în consecință va micșora taxele astfel încasate la bugetul de stat.

(x) Stabilirea prețurilor sub supravegherea Consiliului consultativ desemnat de Parlament.

Conform amendamentului propus la Proiectul inițial, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică va stabili prețurile maximale de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere sub monitorizarea unui Consiliu consultativ desemnat de Parlament, care va activa în baza unui Regulament votat prin Hotărârea Parlamentului.

Conform Art. 8, alin. 3 din Legea cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, nicio decizie sau măsură luată de Guvern, de organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, de autoritățile de reglementare, de alte autorități publice sau de autoritățile administrației publice locale **nu poate restrînge independența funcțională și financiară a Agenției și nu poate împiedica îndeplinirea de către Agenție a atribuțiilor stabilite prin prezenta lege și prin legile sectoriale.**

Urmare a introducerii modificării respective, un așa numit organ "consultativ" va avea posibilitatea discreționară să se implice în activitatea unei autorități "independente", aflate sub control parlamentar direct. Nu este clară procedura avizării și nici rațiunea implicării unui organ consultativ în atribuțiile funcționale ale ANRE. Aceste aspect va duce la imposibilitatea modificării prețurilor sau la întârzieri nejustificate.

Consecințe: A se vedea p.vi de mai sus.

II. Încadrarea Proiectului în cadrul legal existent. Lipsa previzibilității și transparenței decizionale.

Potrivit Art.3 (4) Legea 183/2012, pentru sectoarele economice în care concurența este restrânsă (nu este cazul) sau nu există (nu este cazul), precum și în împrejurări excepționale (cum ar fi: situațiile de criză, dezechilibrul major dintre cerere și ofertă) (nu este cazul), Guvernul este în drept să dispună și/sau să aplice măsuri cu caracter temporar pentru a împiedica sau chiar pentru a bloca creșterea excesivă a prețurilor. Aceste măsuri sunt adoptate prin hotărâre de Guvern pe o perioadă de 6 luni, care poate fi prelungită succesiv pentru perioade de cel mult 3 luni, atâta timp cât persistă împrejurările care au justificat hotărârea Guvernului.

Astfel, conchidem că pentru adoptarea Proiectului nu există premise, iar adoptarea acestuia va intra în contradicție cu cadrul legal existent.

Totodată, avînd aspirația de aderare la Uniunea Europeană, RM a ratificat Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană („Acord”) prin care (art. 346) se asumă să implementeze în legislația locală cele mai bune practici europene și să respecte prevederile acestui Acord. Adicional dorim să menționăm faptul că în nici o țară din Uniunea Europeană (cu excepția Croației, care a implementat și ulterior a anulat plafonarea prețurilor la produsele petroliere) nu sunt implementate prevederi legislative care introduc prețurile plafon la comercializarea produselor petroliere și a gazului lichefiat, acesta determinîndu-se doar prin cerere și ofertă.

De asemenea, în contextul Proiectului, companiile membre denotă faptul că în Republica Moldova cadrul legal în cauză este supus unor modificărilor similare frecvente. Astfel, spre exemplu, din anul 2008, metodologia formării și aplicării prețurilor la PPP (în continuare "**Metodologia**") a fost modificată de 3 ori (!). Și, de fiecare dată, mecanismul transpus prin intermediul modificărilor se constată a fi **defectuos**.

Mai mult, aprobarea Proiectului, contrar prevederilor Legii 235/2006, ar pune la îndoială competența atât a forului legislativ, cât și a autorităților publice centrale și a organelor specializate din Republica Moldova în ceea ce privește sectorul produselor petroliere. **Or, constatăm că o eventuală adoptare a Proiectului ar fi a 17-a modificare a Legii 461/2001 în doar 10 ani!**

Suplimentar, ținem să reiterăm că, din simplă întâmplare sau nu, modificările respective, de fiecare dată, s-au întîmplat în cadrul ciclurilor electorale din Republica Moldova. În nici una din țările în care sunt prezente grupurile transnaționale ale companiilor membre FIA Moldova, nu există practica aplicării prețurilor maxime de comercializare a PPP, cadrul legal fiind unul stabil, transparent și previzibil.

În concluzie, ținem să afirmăm că adoptarea Proiectului va influența în mod negativ activitatea economică a companiilor petroliere, inclusiv importul PPP, va denatura mediul concurențial pe piața internă a PPP, dar și va cauza înrăutățirea condițiilor de muncă, ceea ce, în consecință, poate duce la diminuarea/sistarea activității de întreprinzător a companiilor petroliere în Republica Moldova. În ceea ce ține de importul PPP (în general), odată ce Proiectul va fi aprobat, importul PPP va scădea considerabil, punând siguranța petrolieră a Republicii Moldova în pericol de insuficiență de PPP.

Într-un final, companiile petroliere își exprimă interesul și disponibilitatea de a fi implicate activ, inclusiv a acorda suportul (inclusiv cu implicarea experților & colegilor din grupurilor transnaționale), în procesul de elaborare și implementare a amendamentelor la Proiect și a legislației secundare relevante.

În speranța că veți lua în considerare prezentele propunerile și comentarii, Vă mulțumim anticipat și reiterăm deschiderea pentru un dialog eficace, pe durata căruia vor fi abordate punctat argumentele menționate în prezenta adresare.

**Cu profund respect,
Ana Groza
Director executiv**

